

KÜLAPOISS

BIBLIOTHECA ASIATICA

SARJA KOLLEGIUM

Alari Allik (Tallinna Ülikool)

Amar Annus (Tartu Ülikool)

Margus Ott (Xiameni Ülikool)

Rein Raud (Tallinna Ülikool)

Üllar Peterson (Tallinna Ülikool)

Tallinna Ülikool

Sayyid Quṭb

KÜLAPOISS

Araabia keelest tõlkinud ja
kommenteerinud Üllar Peterson

TLÜ Kirjastus
Tallinn 2019

Bibliotheca ASIATICA

Bibliotheca Asiatica

Sayyid Quṭb

Külapoiss

Tõlgitud väljaandest:

سید قطب. طفل من القرية
منشورات الجمل، كولونیا - ألمانيا، ١٤٢٨

Raamatu väljaandmist on toetanud Eesti Kultuurkapital

Toimetaja Siiri Ombler

Teadustoimetaja Helen Geršman

Kujundaja ja küljendaja Sirje Ratso

Sarja makett: Rakett

Autoriõigus (tõlge, kommentaarid ja järelsõna): Üllar Peterson, 2019

Autoriõigus: Tallinna Ülikooli Kirjastus, 2019

ISSN 1736-9118

ISBN 978-9985-58-869-7

TLÜ Kirjastus

Narva mnt 25

10120 Tallinn

www.tlupress.com

Trükk: Pakett

SISUKORD

1. <i>Mağdūb</i>	7
2. Gümnaastikaõpetaja	17
3. Püha kool	28
4. Meditsiinidessant	52
5. Doktorihärra	65
6. Deemonid	87
7. Kultuurielu	114
8. Vargaseadus	142
9. Relvade kokkukorjamine	155
10. Viljasaak	164
11. Maakoha kurbus	181
12. Ärasõit	194
Järeisõna. Sayyid Quṭb ja tema „Külapoiss“	199
1. Sayyid Quṭbi elulugu kuni aastani 1948	199
2. Sayyid Quṭb islamistina 1948–66	221
3. Sayyid Quṭbi looming	235
4. „Külapoiss“	269
Kirjandus	293

I. MAĞDŪB

Nendest sündmustest on möödunud juba üle veerand sajandi, kuid ka praegu pole ta¹ võimeline toonast aega mälus esile manama ilma keha läbistava ja kangestumust tekitava ning verdki justkui jääveeks tarretava tundeväri-nata: see oli mööda külatänavaid ja sealseid radu käiv ning hirmuäratavat seosetut sõnavada või valju ja õudset ulgumisega sarnanevat naeru kuuldavale toov sagris juuste ja räbalais riietega mees – vahel ka täitsa paljas, ilma et tema keha ainsamgi palakas oleks katnud! –, kes hoidis käes saua, mille haardeulatusest ei jäänud välja ainsamgi ese ega elusolend.

Ta oli peatselt kuueseks saav poiss, kui inimesed hakkasid külas isekeskis sosistama šeik an-Naqībist. Ta kuulis neid rääkimas, et šeik olevat võtnud „arstirohtu“, mis talle niivõrd rängalt mõjub. „Arstirohi?“ Ta teadis vägagi hästi, mis see on. Kuidas ta saanukski unustada seda, et kui ükskord oli tedagi haaranud palavik, veendi ja ähvardati teda igatpidi vastiku maitse ja lõhnaga kibedat vedelikku alla neelama; ja pärast sellist sundimist juhtuski see, mis ju pidigi juhtuma! Kuid selle „šeik an-Naqībi“ puhul – kuidas saaks küll ravim moondada teda seesuguseks hirmuäratavaks

¹ Quṭb kirjutab endast kolmandas isikus, enamasti väljendit „meie poiss“ või „tema“ kasutades.

ringikondavaks mõistuse minetanud ja eksleva pilguga kummalises seisundis olevaks kurivaimuks? Mis arstim see küll on, mis paneb inimese niisuguseid veidrusi korda saatma?

Šeigil oli kombeks oma riided ribadeks rebida, end seejärel poriga kokku mätserdada või maanteelt võetud tolmu endale pähe raputada ja sellega oma paljast keha määrada, kuni nahk lõhkirebitud ja hüljatud rüü asemel justkui porist ja räsust uued rõivad selga sai. Ta käis mööda külatänavaid või ka häälega valjult hüüdes: „Alläh! Alläh! Alläh!“², või taarudes ja oiates pomisedes: „Ai, ai, ai!“, või siis oma keret õhku täis tõmmates ja täies pikkuses edasi-tagasi koogutades, tuues kuuldavale hõigatuse: „Ḥayy! Ḥayy! Ḥayy!“² Sageli otsis ta varju mõne kiviistme või samba taga end selle vastu kõssi tõmmates ja seal vaikselt konutades ilma ühegi kehaliigutuse või silmapilgutusega otsekuu seestunu. Vahel veetis ta nõnda pikki tunde.

Kuidas küll võis see kõik seostuda „arstirohuga“ meie väikse poisi jaoks? Alles hiljem sai ta teada, et see oli „pühakuluse arstirohi“ ning et suured tõsiusksed pühamehed³ saavad igal aastal kokku Quṭb al-ġawṭi ülemvalitsemise all

² Üks sufide tüüpiline jumala meelespidamise vormel, tähenduses „jumal on elu/elus“; see on üks Allāhi 99 nimest/omadusest, mida võib leida Koraanist.

³ *al-awliyā'* – „pühakud“, Koraanis 10:63 mainitud „Allahile lähedal olevad isikud“, kuid see termin märgib ka pühakuid, kellele rahvas omistas sageli imetegemise võime.

Qāfi mäel⁴, kus nad peavad nõu maailmas toimuva üle, mahitades asjade kulgemist ilmas just nii, nagu nemad seda soovivad! Samuti kuulis ta, et üks asi, mida sellistel kokkutulekutel otsustati, oli nonde tõsiusksete poolt „ravimi“ laialijagamine valitud jumalateenritele. Kord langeb liisk heale ja vagale mehele, vahel aga toorele ja tõrksale – kuid kummastki neist saab *mağdūb*⁵. Esimesele mõjub „arstirohi“ vaikselt, seestumuse proovilepaneku aeg möödub kergelt ning ta edeneb rahulikult pühakute tasemele. Teine aga – tema „arstim“ on toore toimega –, talle saavad proovilepanekuperioodil osaks karmid katsumused, kuni tema süda puhastub, olemus pehmeneb ja hing selgineb – alles siis edeneb ta järgmisele tasemele, kõik vaibub ning ta leiab meelerahu.

Kuid ta kuulis ka teistsugust selgitust „arstirohu“ karmusest või mahedamast mõjust: selle nõrga- või tugevatoimelisus sõltus manustamise määrast. Ühele anti seda suur suutäis ning isik sai üüratu katsumuse ja meeltesegaduse osaliseks, mis ületas tema omaksvõtuvõime, mispeale ta veetis kannatades, joovastununa ja sellega pikalt võideldes, oma keha justkui tükkideks rebides ja väge nõrgendades seni, kuni lõpuks määras Jumal talle tasuks rahunemise ja kõrge koha pühakute nimestikus! Teisel aga lasti sellest maitsta kõigest pisuke lonks – siis ei kannatanud „ravimi“

⁴ Qutb al-ğawṭ ja Qāfi mägi: islami kosmoloogias ümbritseb Qāfi mägi maailma; Qutb al-ğawṭ (tõlkes „appikutse kese/telg“) on aga sufide spirituaalses süsteemis üks keskseid „Allahile lähedal olevaid isikuid“.

⁵ „Seestunu“ – vt sellest põhjalikumalt järelsõnas.

saaja suurt piina, ei näinud kurja vaeva selle allaneelamisega ega kestnud pikalt ka proovilepanev seestumuse aeg, sest läks ju „arstim“ kiirelt oma õigesse kohta ning isik rahunes ja sai pühakuks – kuid ta omandas koha nimekirja kõige tagumises osas!

Aga polnud ka tuhat ja üks selgitust piisavad sisendamaks rahu meie poisi südamesse. Vahel juhtus nõnda, et ta kõndis koos oma kaaslastega – või ka üksi – ning teadmata kust ilmus mõne tänava alguses järsku välja pühamees šeik an-Naqīb! Järgnevat teadis ta juba ilmeksimatult: sülg kuivas suus sedamaid, jalad tundusid justkui maa sisse kasvavat. Kuigi laste ja šeigi vahel oli veel kümneid meetreid, keeldusid koivad lihtsalt edasi minemast ja nad suutsid tulnukat vaid pärani silmadega jõllitada, endil südamed sees kohutavast hirmust pekslemas – nad ei saanud ennast liigutada, sarnanedes mao ees kükitavate õnnetute hüpnootiseeritud linnupoegade, kes küll teavad, et neist kohe kinni haaratakse, kuid on võimetud ära lendama. Nagu kõutsi mängitatavad hiirekribulad enne lõhkikiskumist! Pealegi oli ju ilmselge, et ärajooksmine oleks täiesti mõttetu, sest muudkui räägiti, et šeik suudab „sammuda“. Kui nad selle „sammumise“ kohta selgitust nõudsid, väideti, et šeik astub igal reedel ühe sammuga nende külast Kaabasse, sooritab seal koos pühakute ja tõsiusksetega reedese palvuse ning pöördub seejärel tagasi. Lapsed olid aga sageli kuulnud ka palverännuteekonna pikkuse ja selle raskuse kohta: toimus ju *ḥağğ* noil päevil kaameli seljas pärast Punase mere

ületamist – kuid see pühamees siin sai selle pika ja raskesti läbitava teekonnaga hakkama ühe jalatäiega sinna minnes ja teisega tagasi tulles!

Mis mõtet oleks siis joostes pageda, kui ta nad seda-
maid kinni püüaks? Lapsed olid ka kuulnud, et mitte ainult hirmuäratav sau šeiği käes võis vastavalt pühamehe tahtele pikemaks või lühemaks muutuda, vaid ka tema käed suutsid nii kaugetest kui ka lähedastest asjadest kinni krahmata. Seega olnuks plehkupanek täiesti kasutu, sest vemmeldanuks ju see malakas läbi nende seljad või murdnuks ribid, ilma et šeiğil tulnuks nende suunas ainsamatki sammu astuda. Milleks siis üldse põgeneda? Nad olid ka kuulnud, et kui pühamees vaid tahaks, võiks ta nad ühe koha peale „kinni panna“. Sest kas polnud ta siis varem „kinni pannud“ džinni⁶, kes külatänaval rahvast hirmutas, mispeale „kinnipandud“ mässuline kurivaim koidikuni liikumatuks jäi, kuni ta šeiği vannutama ja anuma hakkas, pühamehelt kaitset ja andestust palus ning töötas igaveseks sellest külast lahkuda ja sealset rahvast üleannetustega enam mitte tülitada. Kuid ei lasknud šeiğ teda vabaks enne, kuni ta polnud pahalasega kokkulepet sõlminud, temalt lubadust võtnud ja teda kontrahti rikkumise korral kurja karistuse osaksaamisele ähvardanud. Sellest päevast alates ei ilmutanud džinn end seal enam kunagi. Seega siis – kas oleksid poisikesed kiiremad ja tugevamad džinnidest? Plehkupanek olnuks tarbetu, täiesti mõttetu!

⁶ Tekstis olev *‘ifrit* on siin ja edaspidi tõlgitud „džinn“.

Nõnda olidki latsekeste südamed kohe-kohe saapa-säärde langemas, ihuliikmed üles sulamas ning suu nõnda paakumas, et polnud võimalik keeltki liigutada. Siiski püüdsid nad sülgel koguda ja seda neelata, et kasvõi veidigi selles kõikehaaravas kuivuses kurku niisutada, endal silmad ainiti toda ülimat õudu tekitavat tegelast vahtimas!

„Pühamees“ hakkas liikuma. Ta kas pöörab ära mõnele arvukatest käänulistest külateedest enne nendeni jõudmist – siis saaksid poisid õnnelikult hinge tõmmata ning võtta kokku selle vähese, mis neil veel vaimujõust alles oli jäänud, ning lõõtsutades ja hirmust poolsurnutena tuuleiilina jooksu pista – või saab šeik nad kätte, jõudes üksteise külge klammerdunud ja teineteiselt tuge otsivate tibukes-tega sarnanevate õnnetukesteni, keda justkui kass või tuhkur kiskja kombel rünnata kavatseb. Sellisel juhul nihkuksid nad alandlikult värisedes šeigi manu, paludes luba tema kämmalt suudelda, jõllitades ise tolle tegelase käes olevat hirmuäratavat malakat. Ja mõnikord nad pääsesidki terve nahaga, vahel aga said maitsta sauha hädust!

Posid olid sageli kuulnud täiskasvanuid rääkimas, et „pühamehe“ sau olevat paradiisis kasvavast puust – kuid nemad nägid enda ees vaid tühipaljast palmipuurootsikut, milliseid ju kõikjal leidis. Nad olid ka kuulnud, et see vemmäl olevat seitse korda kastetud Zamzami allikasse⁷ ning sellega hoobi saanud isik pidi tänama hüva õnne.

⁷ Zamzami allikas asub muslimite keskse pühamu Kaaba kõrval; islami traditsiooni järgi avas selle allika Allahi saadetud ingel Gabriel, et sealt saaksid juua Haagar ja tema poeg Ismael.

Kõneldi ka nõnda, et see rehmas vaid vigaste või tõbiste kehaosade pihta – inimene ise võis haigusest koguni mitte teadlik olla – ning tabamuse saanu paranes sedamaid igast vaevusest!

Vahel nägid lapsed mõnda meest šeigile vastu astumas, teda tüünest olekust üles nügimas ja ärritamas, et aga kaikaga obadus saada – enamasti turja pihta ning katsudes näkku või pähe tabamist vältida! –, ja siis rahulolevana lahkumas, löögist tulenevat valu mitte miskiks panna püüdes ning sauahoopi eriliseks taevaingli õnnistuseks pidades! Kuid lapsed teadsid ju hästi sellise „taevase“ kostituse mõru mekki ja kuigi ka nemad üritasid suurte meeste kombel vastu pidada, tõmbusid nende seljad siiski tolle neetud malaka hoopidest küüru, suutmata neid välja kannatada. Seda enam, et juba selle tegelase kurjakuulutav kogu ja metsik pilk, tema hääl ja kehaliigutused olid piisavad paiskamaks enneolematut hirmutunnet laste südameisse.

Lisaks inimeste väidetele šeigi saua hoopide meeldivusest ja pehmusest tekitas meie poisis imestust veel üks asjaolu: pühamees oli tavaliselt ihualasti ning tema kehakarvad ja juuksed sarnanesid elevanti kestendava, paakunud ja vanunud nahaga. Kuid kõigest hoolimata ei vaadanud mehed teda pahase pilguga ega tundnud naised häbi tema paljast ja räpast keret nähes! Ning mil iganes meie poiss ka selle kohta ei pärinud, vastati talle vaid: „Ole kuss, ei peeta ju teda enam meiega sarnaseks inimolendiks, ta on tõusnud kõrgemale kombekusest! Ta on osa saanud

pühamehelikkusest ja teda ei arvata enam kuuluvaks maise ellu valda, milles viibime meie!“

Kord tabas meie poissi isevärki ihuhäda. Mängides omavanuste lastega üht ajaviitemängu, mis nõudis keha kallutamist ning pea tahapoole painutamist, nihestas ta kaela, pöörates oma kaelalüli sellisel moel, et ta pea jäi kaldu ühe öla suunas ega saanudki oma loomulikku olekut tagasi – ta ei suutnud oma pead isegi käämata. Kui ta nüüd tahtis mingis suunas vaadata, tuli tervet keha keerata, nagu teevad seda hüäänidki kogu oma keret ümber pöörates!

Selline olukord kestis kaua aega, sümptomid muutusid aina tõsisemaks, tema lähedastelegi hakkas poissi ihuhäda aina enam muret valmistama, sest tundus, et see ei lähegi mööda. Lapsed, kes alguses tundsid poisile sellise oleku pärast kaasa, hakkasid tema selja taga silmadega üksteisele märku andma ja sellist ebaloomulikku olekut jäljendama – alguses nii, et ta seda tähele ei pannud, siis aga aina enam tema üle avalikult naerdes. Lõpuks oli meie poiss nõus tegema ükskõik mida, et selle vaevuse vastu avitust leida.

Kord tuli külast üks naine nende juurde, vaatas poissi ja pöördus siis ema poole, pärides: „Kuule, naisterahvas, kas lasedki poisil nõnda ringi käia?“ Murest murtud ema vastas: „Aga mida me teha saame? Oleme kõike proovinud, miski ei aita!“ Naine lausus: „Ma võin soovitada sulle üht lahendust!“ Murest murtud ema vaatas talle pärani silmadega otsa – ka poiss jõllitas ainiti külalist –, seejärel lausus naine: „Jäta ta üheks ööks šaik an-Naqībi juurde!“

Ema ei mõistnud ega saanud poiski kohe alguses aru, kuid naine tegi öeldu sedamaid ilmselgeks, lausudes: „Keegi perekondsetest peaks minema ja šeiigi üles otsima, noh, järele kuulamiseks, kus ta öö mööda saadab, ning viima poisi tema juurde ja jätma ta sinna päikesetõusuni – hommikuks saabki laps terveks.“

„Mida!!“

Tal tõusid juuksed peas püsti, värin haaras kogu keha niisugust õudset ettepanekut kuuldes: ta peaks terve öö mööda saatma selle veidra tegelase seltsis? Miks siis mitte juba ussiurgu või lõvikoopasse minna? Veelgi parem oleks, kui ta heidetaks vastakuti saatana endaga! Või on hoopiski meie poiss siin hullumeelne? Ja kuigi ta ei uskunud hetkekski ei sellise jutu tõsiseltvõetavust ega seda, et too naisterahvas oma ettepanekut ise millekski pidas, ei suuda meie poiss meenutada mitte midagi, mis oleks talle kogu elu jooksul nii palju õudu valmistanud nagu toona kuulnud alatu tühijutt. Kuigi ta oli veendunud, et selline ettepanek ei läheks läbi isegi siis, kui nad kasutaksid tema nõrgestamiseks mõjutusvahendeid, nagu nad seda tegid teda meelitades ja ähvardades, et ta arstirohtu võtaks, tardus tema pilk sellest hoolimata ema huultel, oodates sealt kas hävitavat või päästvat otsust.

Ta neelas sülge ning tõmbas sügavalt ja aeglaselt hinge, kui ema lausus: „Ei, mitte mingil juhul! Olen ma siis tõesti nõnda sõge, et paneksin poja terve öö koos seestunuga mööda saatma? Sündigu kogu selles asjas Jumala tahtmine Tema tarkuse läbi!“

Selline otsus kujutas poisi jaoks tõelist hüvet ja õnnistust. Ja tal on aina mälus too hetk, mis ei unune ka aastate kulgemisest hoolimata ...

2. GÜMNASTIKAÕPETAJA

Meie poiss kasvas peres, kus polnud küll suuri rikkusi, kuid oli sellele vaatamata väljapaistev ja lugupeetud. Kunagi varem, päris ammustel aegadel, oli suguvõsa vägagi varakas olnud, aga kogu see raha ja küllus jaotati laiali pärandamiste teel. Ja kuigi poisi isa omandas mitte just väikese osa, sulas see ajapikku aina pisemaks. Sest oli ju tema isast saanud perekonna pea, kelle kohustuseks oli auväärt nime ja väärika koha hoidmine olukorras, kus talle pärandati vaid piiratud osa suguvõsa kunagisest varast, mis ei võimaldanud nüüd enam kõike seda, mida ennist ühendatud suupere puhul teha sai. Kuid poisi isa ei pidanud võimalikuks minetada ei kogukondlikke kohustusi ega välist uhkust. Lisaks kõigele kaldus ta liigselt kulutama ka külalislahkusele, mis omakorda suurendas väljaminekuid, mida tema varandus sugugi mitte ei võimaldanud – sellest hoolimata pidas ta kinni kõigist välistest austusavaldustest ja kohustuste täitmisest.

Meie poisi ema oli pärit sarnasest või isegi veel auväärsemast suguvõsast, kuid ka sellega juhtus täpselt sama lugu mis isa omaga. Ema puhul oli aga eriliseks asjaolu, et tema kaks venda olid õppinud Kairos asuvas al-Azharis, nagu see oli tavaks rikaste maaperede puhul.⁸ See seik andis perele

⁸ Al-Azharis õppimine ja pealinnas elamine oli kallis, kuid külasse tagasi saabunu saavutas sotsiaalselt kõrge koha, saades kas imaamiks või

lisaks juba olemasolevale sotsiaalsele positsioonile ka õpetlase staatuse. Veelgi enam – meie poisi emapoolne vanaisa, kes oli suurema osa elust veetnud koos naisega Kairos ja siis tagasi kodukülasse pöördunud, rajas sinna elamu, mis sarnanes pealinna ehitistega nii oma sisult kui ka vormilt, tuues esile suurlinna kultuurimaitse, kuid olles samas ka rahalise võimekuse valjuhäälna kuulutus.

Sellises keskkonnas kasvaski siis meie poiss üles ning ümbritsev pani teda vahel tundma, justkui oleks ta hoopis kusagile mujale kui külaelu olustikku kuulunud.

Kui meie poiss oli saamas kuueseks, hakati majapidamises arutlema nende küsimuste üle, mis tekivad laste kooliminekueta saabudes. Perekondsete arvamused lahknesid: üks seltskond toetas tema saatmist koraanikooli⁹ – sest seal õpiks ta ju pähe pühakirja ning saaks *al-baraka*¹⁰ osaliseks, millise au omandavad oma südameis Jumala Raamatu¹¹ kandjad. Teine seltskond aga toetas lapse asumist eesrindlikumasse ja puhtamasse külakooli, kus lisaks teistele teadustele samuti Koraani õpetati. Meie poisil polnud aimugi tema üle toimuvast vaidlusest. Lõpuks saavutas võidu „külakoolirühmitus“ ning langetati kindel otsus, millest ka talle teada anti ja mille ta nõusolekuga vastu võttis, kuigi

õpetajaks lisaks sellele, et ta pealinnainimene oli – toona oli tavaliste maa- piirkondadest pärit laste sattumine suurlinna, eriti Kairosse, vägagi harv sündmus.

⁹ *Al-kuttāb*, mitm *al-katātīb* – nendest õppeasutustest vt järelsõnast.

¹⁰ Vaimne vägi, jumala õnnistus.

¹¹ Üks Koraani 99-st nimetusest.

ilma suurema välise vaimustusega – sest veel meeldivam olnuks kodus istuda ja veidi vanema õega mängida või tänavail oma väikeste eakaaslastega ringi joosta. Oli ta ju ärahellitatud poiss: ainus poeg pere vanema ja noorema tütre kõrval; pealegi polnud ta veel harjunud nende pingu-
tustega, mis tarkuse omandamisega vältimatult kaasnevad. Noh, ja lisaks kõigele oli ta ju kuulnud, et koraanikool „pit-
sitab“ – see tähendab nõrgestab tervist ja kammitseb kasvu. Külakooli kohta oli ta aga juhtumisi teada saanud ühe teise loo, mis samuti kohe üldse kindlustunnet ei sisendanud.

Ei möödunudki enam palju päevi, kui poiss kooli-
minekuks valmis sätiti: kui ta varem kandis *at-tāqiyya*'d, anti talle nüüd selle asemele *tarbūš*, „keskikka“ jõudnud jalatsite asemel osteti talle uued saapad, *al-ğallābiyya*¹² aga vahetati välja väikese lambavillase kaftani vastu. Selline „univorm“ oli erandlik: seda ei nõutud koolis, vaid see anti talle innus-
tuseks ja meelitamiseks. Seesugusel suursugususel ja püha-
likkusel oli otsustav mõju lapse suhtumisele kooliminekusse ning esimese teadmiste omandamise päeva hommikul asuski ta koos isa ja tolle sõbraga õppeasutuse poole teele.

Sellel külakoolil oli oma lugu: koraanikool oli ainus õppeasutus külas, seni kuni provintsinõukogu siin algkooli

¹² *At-tāqiyya* – ingl *scullcap*, fellahide tüüpiline peakate. *Tarbūš* – silindritaoline peakate, mida kantakse kogu Põhja-Aafrikas, selle kandmist võiks staatusest võrrelda meie sajanditaguse torukübaraga. *Al-ğallābiyya* – poiste ja meeste pikkade käistega särgilaadne, kuid maani langev rõivas, mida maarahvas praegugi usinalt kasutab; Egiptuse suurlinnades armastavad seda sageli kanda just maalt pärit isikud.

avas ning määras ametisse *faqīh*'i ja *'arīf*'i.¹³ *Faqīh* oli pärit naaberprovintisist. Nagu koraanietlejatele kohane, oli ta pähe õppinud Koraani, seejärel osalenud haridusministeeriumi korraldatud matemaatika, üldteadmiste ja kasvatus-teaduste kursustel, mille järel ta määratigi siia *faqīh*'iks. Mis aga *'arīf*'i puutub, siis tema oli üks külas elav Koraani peast teadjaist, samas oli ta ka külas asuva koraanikooli juhataja, kelle provintsinõukogu oli *'arīf*'i-ametisse määranud seniks, kuni saabub piisav hulk lõpetajaid pedagooge koolitavatest õppeasutustest asendamaks *faqīh*'e ja *'arīf*'e.

See *'arīf* omas suurt usaldust külaelanike seas, sest juba ta isa oli kohalikus koraanikoolis eelmist põlvkonda õpetanud. Tema nimi oli kõigil pidevalt huulil, sest oli ta ju ranguse ja isetuse musternäide. Lapsevanematele oli eriliseks usaldust pälvivaks asjaoluks tema poisslastega ümberkäimise karmus. Kui *'arīf*'i isa suri, hakkas ta koos oma vennaga koraanikooli juhtima, järgides seal oma esivanema õpetamise traditsioone seni, kuni ta valiti küla-kooliõpetajaks palgaga sada viiskümmend piastrit. Ta andis

¹³ *Faqīh* (فقيه) – alguses tähenduses islami õiguse asjatundja, siin aga pigem ülevaataja tähenduses juhataja – meie arusaadavamalt õppealajuhataja; *'arīf* (عريف) – algkoolis midagi sarnast meie sajanditaguse usuõpetajaga. Sõltuvalt koolist ja sealsest õpetajate arvust võis ka üks isik täita neid kohustusi, mida mõlemad terminid endas kätkevad. Näiteks Qutbi kirjeldatavas koraanikoolis oli vaid üks õpetaja, *'arīf*, kelle ülesandeks oli usuõpetuse jagamine, kuid ka kõik muu kooliga seonduv. Järgnevalt on külakooli puhul sealse *faqīh*'i tõlkimisel kasutatud sõna „juhataja“.